

PREMA NOVOME MODELU UDRUŽIVANJA HRVATSKIH MUZEJSKIH DJELATNIKA

MAJA ŽEBČEVIĆ MATIĆ □ Muzejska udruga istočne Hrvatske

SILVIJA LUČEVNJAK □ Muzejska udruga istočne Hrvatske

sl.1. Članovi Muzejske udruge istočne Hrvatske

Želja da se poboljša rad muzealaca, pojača promicanje i zaštita muzejske struke do konačnog modela koji bi donio opći i stvarni napredak male hrvatske muzejske zajednice, za sada mukotrpno, ali s realnim izgledima za uspjeh, ide prema svom cilju.

Kratka povijest muzejskog udruživanja u Hrvatskoj

Hrvatsko muzejsko društvo osnovano je 1946. g. u Zagrebu kao prva strukovna udruga muzejskih djelatnika tadašnje države (Federativne Narodne Republike Jugoslavije) pod nazivom Društvo službenika i suradnika muzeja, galerija i konzervatorskih zavoda *Museion* u NR Hrvatskoj. Nakon što je osnovano samostalno Društvo konzervatora Hrvatske (1959. g.), od godine 1960. udruženje nosi novi naziv Muzejsko društvo Hrvatske. Već od samih početaka Društva osnivaju se različite podružnice i radne sekcije, pa se na području Hrvatske pojavljuju i regionalna muzejska udruženja, što je nametnulo potrebu da se Muzejsko društvo Hrvatske preregistrira u krovno udruženje takvih društava. To je učinjeno 1975. godine, od kada Društvo nosi naziv Savez muzejskih društava Hrvatske.

U takvome modelu udruživanja nastala je i prethodnica današnje regionalne Muzejske udruge istočne Hrvatske. Još godine 1951. osnovana je slavonska podružnica spomenutog Društva službenika i suradnika muzeja, galerija i konzervatorskih zavoda *Museion* u NR Hrvatskoj koja je kasnije djelovala i unutar Muzejskog društva Hrvatske, odnosno Saveza muzejskih društava Hrvatske.

Do prekida takvih odnosa između regionalnih muzejskih udruuga i središnjice u Zagrebu dolazi početkom Domovinskog rata, kada se rad Društava gasi i obnavlja tek u drugoj polovici 1990-ih. Tako se 1997. osniva Muzejska udruga istočne Hrvatske (MUIH) kao rezultat potrebe za strukovnim udruženjem dvadesetak muzeja, galerija i muzejskih zbirki najistočnijih hrvatskih županija, sa svim stručnim djelatnicima čije članarine podmiruju muzeji. Na sličnom načelu ujedinili su se i muzealci Istre i sjeverozapadne Hrvatske.

Godine 1998. službeno je obnovljeno središnje muzejsko društvo pod nazivom Hrvatsko muzejsko društvo (HMD), koje na dobrovoljnoj osnovi *okuplja stručne muzejske djelatnike, kao i druge pojedince koji žele podupirati i razvijati muzejsku struku u Hrvatskoj* (Statut HMD-a, čl. 7.).

Nažalost, tada je propuštena prilika da se regionalni hrvatski muzealci povežu s nacionalnima u jedinstvenu i snažnu zajedničku organizaciju, iako je takva mogućnost ponuđena postojećim Zakonom o udrugama (iz 2001. g.), koji

u članku 7. navodi da se *dvije ili više udruga mogu udruživati i slobodno utvrđivati naziv toga oblika udruživanja, a takav oblik udruživanja može imati svojstvo pravne osobe.*

Potreba za udruživanjem regionalnih udruga s nacionalnom muzejskom udrugom, preuzimanje zajedničkih prava i obveza te potreba sudjelovanja muzealaca iz svih područja Hrvatske u radu Hrvatskoga muzejskog vijeća aktualiziraju se apelima prema Ministarstvu kulture i HMD-u s godišnjih skupština MUIH-a već od 2000. (arhiva MUIH-a).

Kako su problem udruživanja riješile druge srodne struke

Isto se pitanje nakon završetka Domovinskog rata pojavilo i s nekim sličnim strukovnim udrugama, no ipak je riješeno praktičnim i smislenim stvaranjem središnjih, nacionalnih udruženja koja su u svome članstvu okupila i regionalne udruge, ne odričući njihovu organizacijsku posebnost, odnosno status pravne osobe. Kao poučan i muzejskim djelatnicima najrodniji primjer navest ćemo nacionalnu udrugu knjižničara – Hrvatsko knjižničarsko društvo (HKD).

Poput slavonskih muzealaca, i knjižničari toga dijela Hrvatske utemeljili su nakon Domovinskog rata svoje strukovno regionalno udruženje - Društvo knjižničara Slavonije i Baranje. No, uz članstvo u toj udruzi, slavonskim je knjižničarima dana i mogućnost istodobnog sudjelovanja u radu središnje strukovne udruge jer je Društvo knjižničara Slavonije i Baranje član Hrvatskoga knjižničarskog društva (HKD), kao saveza knjižničarskih društava na području Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu. To je operativno pitanje razriješeno na način da redovitim članom HKD-a može postati knjižničarska udruga ili pojedinac iz knjižničarske struke. No pojedinac koji se učlanjuje u Društvo ne može istodobno biti učlanjen u udrugu koja je redoviti član Društva, već mu se ostavlja mogućnost da bude učlanjen u tzv. Klub knjižničara (dakle, u njemu se okupljaju oni knjižničari koji djeluju u sredinama bez regionalnog udruženja ili oni koji su izabrali nesudjelovanje u regionalnoj udruzi). Svi su oni automatski članovi i svoga regionalnog udruženja (ili Kluba knjižničara) i središnjeg udruženja (HKD-a), a u radu Skupštine HKD-a sudjeluju putem svoga predstavnika. Svaka udruga ili klub knjižničara biraju svoje predstavnike po ključu jedan predstavnik na svakih 15 članova. Ako udruga odnosno klub ima manje od 15 članova, ima pravo na jednog predstavnika.

Evidentni problem strukovnog okupljanja muzealaca

Nažalost, u muzejskoj struci zasad postoji razjedinjenost djelovanja regionalnih i središnje nacionalne strukovne organizacije, što doista zahtijeva hitno nalaženje rješenja. Ako je glavni cilj Hrvatskoga muzejskog društva razvitak i unapređenje muzejske djelatnosti te *okupljanje stručnih muzejskih djelatnika* (istaknule autorice članka, Statut HMD-a, čl. 6.), mišljenja smo da sadašnje stanje nije dobro i ne odražava potrebe i mogućnosti hrvatskih muzealaca kojih prema podacima iz Registra muzeja, galerija i zbirki u RH (MDC) ima 986 (stručni i pomoćni stručni djelatnici), osobito u svjetlu kompetencija koje je Zakon o muzejima dao Hrvatskome muzejskom društvu (odredbe o ustroju i načinu rada Hrvatskoga muzejskog vijeća).

Prema podacima HMD-a, ono okuplja 411 članova s područja cijele Hrvatske (podatak preuzet sa stranice <http://www.hrmud.hr> 27. kolovoza 2009., popis članstva ažuriran 31. svibnja 2008.), a samo MUIH ima 169 registriranih članova, uključujući i muzeje kao članove i pojedince (podatak s posljednje godišnje skupštine 19. lipnja 2009. g.), od kojih je samo 20-ak članova i HMD-a.

Postojanje tako velikog broja muzejskih djelatnika izvan organizacije HMD-a nameće pitanje vjerodostojnosti nacionalne muzejske udruge u zastupanju interesa muzealaca s područja cijele Republike Hrvatske, što je najveći problem takvog modela organiziranja. Ističemo također i nekoordiniranost rada regionalnih muzejskih udruga i HMD-a u ostvarivanju istih ciljeva, kao i pitanje postojanja "dvostrukog" članstva, odnosno učlanjivanje pojedinaca i plaćanje članarine u dva istovjetna strukovna društva. Konačno, delegiranjem zastupnika pojedinih regionalnih udruga riješilo bi se osiguravanje kvoruma za godišnje skupštine HMD-a, što postaje stalni problem, bez obzira na to što je gotovo dvije trećine članstva s područja Zagreba i okolice (podaci sa internetske stranice HMD-a).

Početak rješavanja problema muzejskoga strukovnog okupljanja

Početak 2009. godine tri su regionalne muzejske udruge - Udruga muzeja sjeverozapadne Hrvatske, Društvo muzealaca i galerista Istre i Muzejska udruga istočne Hrvatske donijele zajednički stav o potrebi kolektivnog učlanjenja, upućen HMD-u, s već navedenim argumentima koji su potvrđeni i na zajedničkom sastanku 5. svibnja 2009. godine u prostorijama MDC-a.

U HMD-u također postoji želja da se nešto učini za bolju organiziranost hrvatskih muzejskih djelatnika, pa je Izvršni odbor utemeljio radnu skupinu za to pitanje u sastavu: Vedrana Đukić Bender, Silvija Lučevnjak, Lida Roje Depolo i Ljerka Šimunić.

Iz svega proizlazi da je model udruživanja HMD-a i svih regionalnih muzejskih udruga, odnosno pretvaranje HMD-a u asocijaciju muzejskih udruga prema već opisanome modelu udruživanja hrvatskih knjižničara najbolje i već provjereno rješenje. **Time bi se HMD transformirao u središnju, krovnu nacionalnu muzejsku udruhu kao zajedničku udruhu svoga dosadašnjeg članstva i svih postojećih regionalnih muzejskih udruga.** Tako bi muzealci, već okupljeni u regionalnim muzejskim udrugama, automatski postali članovi HMD-a, regionalne muzejske udruge zadržale bi pravnu osobnost, mogućnost provedbe vlastitih projekata, odnosno tradiciju postojanja i rada. Dosadašnji članovi regionalnih muzejskih udruga postali bi istodobno članovi HMD-a, a dosadašnji članovi HMD-a birali bi između mogućnosti pripadanja regionalnoj udruzi ili pojedinačnog članstva u HMD-u (odnosno u nekoj vrsti Kluba muzealaca, ako bismo primijenili model hrvatskih knjižničara). Pitanje sudjelovanja članova u radu Skupštine i u ostalim tijelima HMD-a reguliralo bi se prema načelu zastupnika (kao i ustroj HKD-a). Naravno, takav model predviđa određeni trud oko statutarne promjena i u HMD-u i u regionalnim društvima, što bi trebao biti lako rješiv formalno-tehnički problem.

U situaciji kada u Hrvatskoj ne postoji asocijacija muzeja i galerija (kao udruženje ustanova), snažna organizacija **svih hrvatskih stručnih muzejskih djelatnika** uistinu je ne samo naša potreba, već i naš osobni i profesionalni dug prema bogatoj baštini muzejske struke, a time i zalag njezine budućnosti.

U nadi da ćemo imati dovoljno zajedničke mudrosti da pojednostavnimo put do najboljih rješenja, na dobrobit cijele muzejske zajednice, pozivamo vas na pozitivno djelovanje!

Primljeno: 30. listopada 2009.

TOWARDS A NEW MODEL FOR THE ASSOCIATION OF CROATIAN MUSEUM EMPLOYEES

The Croatian Museum Association was founded in 1946 in Zagreb. It was the first professional association of museum employees of the state of that time (the Federal People's Republic of Yugoslavia), and was called the *Museion, the Association of the employees and associates of museums, galleries and conservation institutes in the PR of Croatia*. After the independent Association of Conservators of Croatia had been founded in 1959, from 1960 the association had the title of Museum Association of Croatia. From the very beginnings of the Association, various branches and working sections were founded. Regional museum associations also appeared in Croatia, which meant that the Museum Association of Croatia had to be re-registered as the umbrella organisation of such associations.

At the beginning of 2009 three regional museum associations – the Association of Museums of NW Croatia, the Association of Museums and Gallerists of Istria and the Museum Association of Eastern Croatia adopted a joint stance concerning the necessity for collective membership, addressed to the CMA.

The authors provide a short report about the initiative concerning the merger of the CMA and all regional museum associations, that is, turning the CMA into an association of museum associations. This would turn the CMA into a central, umbrella, national museum association, a community consisting of the current membership and all the existing regional museum associations.